

לימוד מדרשינים לפרשת משות: הלוזיות

להיות חלוץ / הרב עקיבא קשתיאל (תש"ע)

"ואנחנו נחלץ חושים" - אומרים בני גד וראובן, ואכן הם יוצאים לקרב - "והחלוץ עובר לפניהם" בכיבוש יריחו על-ידי יהושע (יהושע פרק ו' ורש"י שם). מילה זו - משורש ח.ל.צ. - מוכרת לנו גם מחליצת הנעל (בפרשיית ייבום), ומדיני צרעת הבית ("אחר חילץ את האבנים" - ויקרא, י"ד, מ"ג). כמו-כן, החליצה מוזכרת בהקשר של הצלה - "חונה מלאך ד' סביב ליראיו ויחלצם" (תהילים, ל"ד, ח'). צדיק מצרה נחלץ" (משלי, י"א, ח') ועוד.

מפורסם הוא גם הביטוי בדברי חז"ל ביחס למי שהחלים ממחלה - "חלצתו חמה" (גמרא שבת קל"ז:). אם כן, החליצה או ההחלצות היא היציאה או ההסרה מדבר או מצב מסוים (עיין מלבי"ם הושע, ה', ו'). אמנם, אין זו יציאה סתמית. אדם היוצא מביתו בבוקר איננו "נחלץ" מביתו. חליצה היא דומה יותר להשתחררות. זו יציאה ממקום שמאד קשה לצאת ממנו. קשה להוציא את האבן מהקיר, להוציא את הרגל מהנעל, להוציא את הצדיק מהצרה. ולהוציא את החולה ממחלתו.

קשה גם להוציא אדם ממקומו הנוח והטבעי. היציאה לקרב דורשת מהאדם לעזוב את המקום הטבעי והמתאים לו, את ביתו ומשפחתו, את ביסוס חייו והצלחתם. בני גד וראובן ברצון הראשוני שלהם העדיפו להשאר במקום הנח. אל תעבירו את הירדן. על כך מזדעקת הזעקה המוסרית: "האחיכם יבואו למלחמה ואתם תשבו פה". החיפוש אחר הנוחות הפרטית היא בסיס לדודור והשפלת החיים כולם. על עמדה כזו יוצא קצפו של משה: "תרבות אנשים חטאים", "ושיחתם לכל העם הזה". שני השבטים לא רצו לעשות רע לאף אחד, לא לפגוע ולא להשחית, אבל עצם העמדה הנפשית היא - היא ההרס הגדול, שממנו תוצאות לעיוות תשתיות החברה כולה, להחלשת הרוח הלאומית ולעיכוּב הצלחת התהליכים הגדולים שעוד צריכים להתממש.

היציאה להיות חלוץ דורשת אומץ לב, והאומץ נשען על הישרות שבנפש האדם, המכירה שחיי הפרטיים אינם המטרה הנשגבה של כל חיי האומה. החלוץ הוא בעל הנפש הגדולה, שאינה עומדת במקום, אינה מחפשת "פינה" קטנה ונוחה, אינה מסתפקת במועט, והיא נכונה לאתגרים ומשימות חדשים. כל תהליך של גאולה מחייב כוחות חלוץ. רוח החלוציות חייב לחדור ולפעם בלבבות, כדי שהתהליך ינוע, כדי שהמגמות תלכנה ותממשנה. והחלוצים האמיתיים אינם מפסיקים להביט בעיניהם קדימה, למטרות חדשות, לפסגות חדשות שאליהן צריכים להגיע. תהליך שיבת ציון הטביע בתוך התודעה הלאומית את מושג ה"חלוצים". אלה הראשונים, שבמסירות נפשם הלכו למחוזות חדשים - ישנים, להלחם בשממון ולהחיות מחדש את אדמות הארץ הקדושה. חלוציות זו פרצה את הסכר לתהליך שלם, שהולך ומתחולל. ומי שרוח החלוציות מפעמת בקרבו, מביט ורואה את הסכרים שעוד צריך לפרוץ. עם הצורך בהמשך בניין הארץ ותחייתה, הולך ומתחדד ההכרח הקיומי בבניין הרוח, בתחיית הקודש, בהתחדשות פנימית איכותית ובהתפשטות התורה לכל מקום ומקום.

עלינו להחלץ חושים. לצאת ממקום "נח", מהרגלי החיים, מצורות חשיבה, מבינוניות ומהשתעבדות לגורמים שונים, להיות נכונים לשינויים וחדושים אמיתיים, לצעוד אליהם במאמץ רב. "והחלוצים של התחיה באמת מוכרחים הם לעסוק באלו שתי העבודות יחד - בתחיתו של השכל האלוקי בתוך המדע המעשי לכל מחלקותיו (תורה מדע, אמונה - מחקר, וכו' וכו') ותחייתה של הנשמה האלוקית בתוך התחיה הלאומית לכל מערכותיה המעשיות (דת - מדינה, רוח ולחימה וכו' וכו')". (אורות, עמ' קס"ו). ולכל החלוצים, איש איש ב"חזית" שלו - חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלוקינו.

דוד בן גוריון | הזכות להיות חלוץ

חלק מהרצאה בועידת מפלגת פועלי ארץ-ישראל, תל-אביב, 15 באוגוסט 1950

אנסה להגדיר מה זאת חלוציות.

זוהי קודם כל אי-השלמה עם המציאות. אינני יודע אומה בעולם שבמשך כל שנות חיה גילתה כוח עקשני ומתמיד כזה של אי-השלמה. היהודים לא השלימו עם הגלות הראשונה שלהם, לא השלימו עם הגלות השנייה, לא השלימו עם התלאות והחלוקות שבאו עליהם, לא השלימו עם מנדיותם ורודפייהם - ולא נפחדו גם מהמוות. אין עם בעולם שיש בתולדותיו רקע כזה של אי השלמה כתופעה מתמדת יסודית אורגנית כאשר יש לאומה היהודית. כלי כוח זה לא היה נשאר מאתנו לזכר, כאשר לא נשאר לזכר מהמוני עמים שפגשו אותם בדרך, מאז יצא איש השחל הראשון מחורן - "הלוך ונסוע הנגבה".

בדורות האחרונים לא הסתפקו עוד חלוצי ישראל באי-כניסה, אלא גמרו אומר להפוך גורלם בעצמם ידעו ולבנות לעצמם חיים חדשים. הופיעה חלוציות חיובית, כונה וכובשת, וראשונה החלוצים החזקים הקימו הכפר העברי הראשון בארץ. קצתם של חלוצים אלה באו מכין חומות ירושלים העתיקה וקצתם מאלות הונגריה. ומאז הלך וזכר היצ' הכונה, וכל אשר יש לנו בארץ עשיו הוא פרי המהפכה היוצרת. הכוח החלוץ הוא כל הזמן בעליה, ולא להפוך. חברי ואנכי עבנו העיירה הקטנה שלנו ועלינו לארץ. הרגשנו במלוא הווייתנו האושר שקרה לנו שזכינו לעלות לארץ ולעבוד בה. ואמנם להיות חלוץ זוהי זכות זכות אישית גדולה, ועוד רבים יזכו לזכות זו. לא דלל המקור! אנשים יזכו לנגב או למחנות העולים - מתוך אהבה ומתוך התרוממות, וכשילכו ידעו וירגישו שזכו לזכות גדולה ויקרה.

האדם אינו מכיר עצמו ואינו יודע כל העושר הזפון בלבו ובנפשו. אם יש בתוכנו פה אפילו רק מנין אחד של אנשים מחונני כשרון חלוץ, מחונני כשרון להפוך אדם ולהעלות קודם כל עצמו, להפוך את הטבע העקר והערייר לטבע פורה ומפריה - יעשו גדולות אם יפסילו כשרון זה וגם ידביקו בכשרון זה כל חכריהם. כי אין זכות גדולה לאדם עלי אדמות מעליב חיים חדשים: לעצב אנשים מוכחרים, לעצב טבע, אדמה ויס, ליצור ולתת - ולא רק לקבל מה שאחרים נתנו לו. ואפילו אם ימצאו רק עשרה - אל יבהלו. יזכו למחנות ויצטרפו לעולים ויצטרפו אותם. יתפלו יחד אתם, וילכו חמשה לנגב, לישימון העומד בחורבנו משנת ימי בראשית זה אלפי ומיליוני שנים - וישנו סדרי בראשית. והם יעשו זאת, כי אפשר להפנות השמחה ויטעמו טעם יצירה ראשונית. ויבואו לחכריהם ויאמרו להם מה פסלו, - וחכריהם יצטרפו אליהם, חלוצים עושים חלוצים! מי שזכה להיות חלוץ ידביק את חכריו בסגולות החלוציות, כי יש ניצול חלוץ בכל אדם. וכל מי שעושה איזו עבודה בארץ - עושה עבודה חלוצית, אבל יש דגות ואלגים, ורבים מאתנו רוצים וכפאים להתרומם לדרגות השלימות של חיי אדם חלוצים. ואין זה עול קשה - זוהי זכות גדולה, ואשרינו ואשרכם שיש עוד כר נרחב ליכולת החלוציות הגנופה בתוך כל אחד ואחד. תפלו, תפשו, תתפלו עם העולים, תתפלו עם הפריית השמחה, ותבואו ותספרו לחכריכם מה עשיתם ומה פסלתם, - ואז אם תצדו לאחד מחכריכם: לך לך, - ילך אתכם.

"הרב נריה חיינך אותנו לראשון שאיפות חלוציות רוחניות, לראשון לעשות מהפכה רוחנית בישראל, להרכיב אור של אמונה, אור של תורה בישראל, לקרב רחוקים, לתקן עולם במלכות שדי." ~ הרב זלמן ברנד מלמד